

2017-33

Væsentlige forbedringer i grønlandske detentioner

Et besøgshold med repræsentanter fra ombudsmanden og en menneskerets-ekspert fra Institut for Menneskerettigheder var i august 2013 på tilsynsbesøg i detentionen i Kulusuk – en detention uden fast politibetjening – i Grønland.

Besøget afdækkede bl.a., at personer, der var anbragt i detentionen, ikke kunne tilkalde kommunefogeden, at de ikke blev tilbudt mad og drikke, og at de ikke havde mulighed for toiletbesøg, medmindre kommunefogeden var til stede. Desuden blev alle detentionsanbragte visiteret til trusser, uanset om der var konkret grund til det, og derudover havde kommunefogeden den eneste nøgle til detentionen.

Efter besøget rejste ombudsmanden spørgsmål over for Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland. Det førte til, at myndighederne forbedrede forholdene på en række punkter, og der blev udstedt nye regler om kommunefogedernes opgaver, uddannelse og udrustning.

En forbedring var, at kommunefogeden hele tiden skulle have opsyn med detentionsanbragte. Kommunefogeden måtte kun forlade den anbragte person, hvis der opstod f.eks. skyderi, hvor risikoen og ulempen ved at forlade den anbragte klart blev opvejset af formålet med at rykke ud til en anden uopsættelig opgave.

Alligevel var ombudsmanden bekymret for sikkerheden for de personer, der blev anbragt i de 5 grønlandske detentioner uden fast politibetjening. Bekymringen skyldtes, at disse personer oftest ville være uden tilsyn og mulighed for at tilkalde hjælp i de situationer, hvor kommunefogeden midlertidigt forlod detentionen.

Derfor henstillede ombudsmanden, at myndighederne overvejede en række spørgsmål om de anbragtes sikkerhed.

Ombudsmanden var enig med myndighederne i, at de generelle forhold for anbragte i detentionen i Kulusuk – ud fra det oplyste om de aktuelle forhold – ikke var i strid med forbuddet mod tortur og anden mishandling i artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

(Sag nr. 14/04108)

8. marts 2017

Menneskerettigheder

1.9

Færøerne og Grønland

2

Forvaltningsret

29.5

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse i sagen, efterfulgt af en sagsfremstilling:

Ombudsmandens udtalelse

1. Baggrunden for sagen

Den 31. august 2013 besøgte ombudsmanden sammen med Institut for Menneskerettigheder detentionsanstalten i Kulusuk.

Samme dag orienterede ombudsmandens besøgshold Politimesteren i Grønland om de forskellige forhold vedrørende detentionen i Kulusuk, som umiddelbart gav besøgsholdet anledning til overvejelser.

Sagen om tilsynsbesøget blev afsluttet med mit brev af 29. december 2014 til Politimesteren i Grønland.

Samtidig besluttede jeg at udskille opfølgningen og behandlingen af en række spørgsmål – som forelå i sagen om tilsynsbesøget i detentionsanstalten i Kulusuk, men muligvis også i andre tilsvarende detentioner uden fast politibetjening – til den foreliggende sag. Samme dag bad jeg Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland om at udtale sig i sagen.

Den 27. maj 2015 sendte Justitsministeriet mig myndighedernes udtalelser, hvorefter jeg den 27. oktober 2015 bad myndighederne om at udtale sig supplerende.

Med Justitsministeriets brev af 16. december 2015 modtog jeg myndighedernes supplerende udtalelser, og den 1. april 2016 gav ministeriet mig flere oplysninger.

Den 22. august 2016 oplyste Politimesteren i Grønland mig om tiltag vedrørende kommunefogeder i min sag om opfølgning på tilsynsbesøg i detentioner i Grønland i 2013 (mit sagsnr. 14/04300). Oplysningerne supplerer oplysningerne i den foreliggende sag, og jeg har derfor indarbejdet dem i sagen. Til ministeriets orientering sender jeg en kopi af politimesterens e-mail med bilag.

Jeg er i øvrigt bekendt med, at Justitsministeriet den 19. januar 2017 besvarede Folketingets Retsudvalgs spørgsmål nr. 191 (Alm.del). Spørgsmålet angår bl.a. kommunefogeders uddannelse og udrustning, som den foreliggende sag også omhandler.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

For god ordens skyld gør jeg opmærksom på, at jeg i denne sag har koncentreret mig om forholdene for personer, der anbringes i detentioner uden fast politibetjening, og om kommunefogedernes håndtering af disse personer. Nogle spørgsmål – f.eks. om uddannelse, instruktion og udrustning af kommunefogeder – angår dog alle kommunefogeder i Grønland.

Pkt. 2 nedenfor angår spørgsmålet om, hvorvidt de generelle forhold for detentionsanbragte i Kulusuk er i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK).

Pkt. 3 angår sikkerheden for de anbragte.

Pkt. 4 omhandler visitation af anbragte.

Pkt. 5 vedrører uddannelse, instruktion og udrustning af kommunefogeder.

Pkt. 6 angår de øvrige spørgsmål i sagen, dvs. antallet af detentioner uden fast politibetjening, transport af anbragte, de fysiske forhold og adgang til mad og drikke.

I pkt. 7 er der en sammenfatning.

2. De generelle forhold for detentionsanbragte i Kulusuk

Jeg bad Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland om at tage stilling til, om forholdene i detentionen i Kulusuk rejste spørgsmål i forhold til EMRK.

Myndighedernes oplysninger

Politimesteren i Grønland har oplyst, at forholdene i detentioner uden fast politibetjening ikke rejste spørgsmål i forhold til EMRK. Politimesteren henviste til en række initiativer, som politiet havde besluttet at implementere.

Rigspolitiet har tilsluttet sig politimesterens udtalelse.

Justitsministeriet har ikke fundet, at der på det foreliggende grundlag skulle være belæg for at antage, at forholdene for de detentionsanbragte i Kulusuk i sig selv udgør en krænkelse af artikel 3.

Min vurdering

Ifølge EMRK, artikel 3, må ingen underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Forbuddet mod disse former for mishandling er undtagelsesfrit.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Behandlingen eller straffen skal overstige et vist minimum af intensitet, før den kan være omfattet af artikel 3.

Hertil kommer, at behandlingen eller straffen kun anses for omfattet af artikel 3, hvis den rummer mere end det element af smerte, lidelse og ydmygelse, som er en uundgåelig følge af lovlige behandling eller straf, f.eks. i forbindelse med anholdelse, fængsling eller afsoning af frihedsstraf. Jeg henviser til min sag nr. 2014-42 om tilsynsbesøg i Center Sandholm – personer på tålt ophold, som er offentliggjort på min hjemmeside, og som indeholder henvisninger til litteratur og retspraksis.

Jeg er enig med myndighederne i, at de generelle forhold for anbragte i detentionen i Kulusuk – ud fra det, som er oplyst om de aktuelle forhold – ikke kan anses for at være i strid med forbuddet i EMRK, artikel 3.

3. Sikkerheden for detentionsanbragte

Under tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk kom det bl.a. frem

- at detentionens brandalarm ved brand aktiverede en sirene, som var uden forbindelse til f.eks. en vagttelefon
- at kommunefogeden ikke kunne høre sirenen fra sit hjem i Kulusuk, men i tilfælde af brand kunne naboerne høre sirenen og ville derefter tilkalde kommunefogeden
- at kommunefogeden havde nøglen til detentionscellen
- at der ikke var anbragt en reservenøgle hos f.eks. brandvæsenet
- at der intet teknisk anlæg var i detentionscellen, som ved kommunefogedens fravær gjorde det muligt for detentionsanbragte at tilkalde kommunefogeden ved behov – eller for kommunefogeden at henvende sig til anbragte.

Jeg koncentrerer mig her om sikkerheden for personer, der er anbragt i detentioner uden fast politibetjening. Det betyder, at jeg ikke i denne sag går nærmere ind på sikkerheden for personer, der er frihedsberøvet af kommunefogeden et andet sted i bygden.

Jeg bemærker dog, at jeg går ud fra, at Politimesteren i Grønland vil tage stilling til, om min udtalelse har betydning for sikkerheden for personer, som kommunefogeden har frihedsberøvet et andet sted i bygden, f.eks. i kommunefogedens private hjem.

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst, at Grønlands Politi efter tilsynsbesøget besluttede at implementere en række initiativer. Bl.a. må kommunefogeden – mens personer er anbragt i detentionen – kun forlade detentionen midlertidigt, hvis en anden politioperativ opgave tilsiger det.

Den frihedsberøvede er under kommunefogedens fravær oftest ikke under tilsyn og har ikke mulighed for at gå på toilettet. Det skyldes, at der ikke findes andre personer i bygden, som opgaven kan overgives til.

Detentioner i bygder uden fast politibetjening kan ikke fjernovervåges via monitor.

Myndighederne har understreget, at en frihedsberøvet person kun må forlades i nødretilsvarende situationer, hvor ulempe og risiko ved at forlade den frihedsberøvede klart opvejes af formålet med at rykke ud til en anden uopsættelig opgave. Kommunefogeden vil ifølge myndighedernes udtalelser f.eks. kunne være nødsaget til at forlade den detentionsanbragte ved en alvorlig episode i bygden i form af brand, trusler med skydevåben eller skyderi.

Efter myndighedernes opfattelse forekommer sådanne situationer sjældent, og kommunefogedens fravær vil oftest være kortvarigt.

Jeg har fra politimesteren modtaget dagsbefaling nr. 20 om kommunefogedernes opgaver, uddannelse og udrustning, der blev udstedt den 19. august 2016 og trådte i kraft den 1. september 2016.

Af dagsbefalingen fremgår, at der på kursus for kommunefogeder særligt skal skabes viden om, at en frihedsberøvet person skal være under opsyn af kommunefogeden hele tiden, idet kommunefogeden kun må forlade personen, hvis der opstår nødretilsvarende forhold (f.eks. brand, trusler med skydevåben eller skyderi), hvor risikoen og ulempen ved at forlade den frihedsberøvede klart opvejes af formålet med at rykke ud til en anden uopsættelig opgave.

Kommunefogederne er instrueret i, at der skal udleveres en ekstra nøgle til detentionen til det lokale bygdebrandvæsen. Dette stemmer overens med pkt. 1.5.3 om anvendelsen af udstyret og ansvaret herfor i dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner, hvorefter den lokale brandinspektør skal have udleveret nøgle til detentionslokalerne, eventuelt i forsejlet kuvert.

Samme sted i dagsbefalingen fremgår det, at der skal søges indgået aftaler med naboer om at alarmere brandvæsen ved udløsning af automatisk brandmelder (lyd- og lysalarm).

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Min vurdering

Jeg har noteret mig det, som myndighederne har oplyst.

Under besøget i detentionen i Kulusuk fik besøgsholdet oplyst, at naboerne i tilfælde af brand kunne høre sirenen og derefter ville tilkalde kommunefogeden.

Jeg går ud fra, at der i overensstemmelse med dagsbefalingen er søgt indgået aftaler med naboerne om at alarmere brandvæsenet, hvis den automatiske brandmelder udløses.

Uanset disse forhold er jeg efter de foreliggende oplysninger bekymret for sikkerheden for de personer, som anbringes i de 5 grønlandske detentioner uden fast politibetjening.

Der var tale om 43 personer i 2014, og disse personer vil i visse situationer, hvor kommunefogeden midlertidigt forlader detentionen, oftest være uden tilsyn og mulighed for at tilkalde hjælp.

Jeg gør her opmærksom på, at (i hvert fald) 10 ud af de 12 personer, som blev anbragt i detentionen i Kulusuk i 2012 og 2013, efter det oplyste var let påvirkede af "spiritus o.a." ved detentionsanbringelsen.

Samtidig anerkender jeg, at de særlige grønlandske forhold kan bevirke, at det kan være vanskeligt for myndighederne at løse dette problem. Jeg henviser til, at myndighedernes udtalelser kan læses sådan, at der ikke nu findes en teknisk løsning, der tilfredsstillende sikrer, at den anbragte fra detentionen kan kommunikere med kommunefogeden.

Imidlertid fremgår det ikke helt klart, hvorfor de anbragte ikke fra detentionen kan kommunikere med kommunefogeden, herunder om årsagen udelukkende er af (tele)teknisk karakter, og om årsagen varierer, afhængigt af hvilken af de 5 detentioner uden fast politibetjening der er tale om.

Det fremgår heller ikke klart, om der kan ringes mellem detentionen i Kulusuk og vagtcentralen i Nuuk og vagttelefonen hos politiet i Tasiilaq.

Jeg bemærker her, at det fremgår af sagen, at kommunefogeden og andre i Kulusuk kan ringe til vagtcentralen i Nuuk, og at vagtcentralen i Nuuk kan kontakte kommunefogeden. Det fremgår også, at kommunefogeden kan kontakte politiet i Tasiilaq.

Myndighederne har oplyst, at de situationer, hvor kommunefogeden forlader detentionen, er nødretslignende, forekommer sjældent og oftest varer kort.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Det fremgår imidlertid ikke nærmere, hvor ofte sådanne situationer normalt forventes at opstå, herunder om det f.eks. er flere gange hvert år, eller hvad "kortvarigt" normalt forventes at dække over i f.eks. timer.

Jeg bemærker her, at den længste indsættelse i detentionen i Kulusuk i 2012 og 2013 varede 15 timer og 32 minutter, og at den korteste indsættelse samme år i samme detention varede 1 time og 38 minutter.

Myndighederne har oplyst, at der ikke findes andre personer i bygden, som opgaven med tilsyn kan overgives til ved kommunefogedens fravær.

Det fremgår ikke, om der under kommunefogedens fravær kan etableres mulighed for, at det lokale bygdebrandvæsen kan være til stede i detentionen, eller at detentionsanbragte kan tilkalde hjælp fra brandvæsenet.

Der er heller ikke oplysninger om, hvorvidt kommunefogeden ved fravær f.eks. sikrer sig, at naboerne til detentionen er hjemme, så de kan reagere, hvis brandalarmen udløses.

Desuden er det ikke klart, om brandalarmen kan forbindes f.eks. til en vagttelefon.

Jeg henstiller, at myndighederne overvejer disse spørgsmål.

Jeg beder Justitsministeriet om at underrette mig om resultatet af overvejelserne.

4. Visitation af detentionsanbragte

Under tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk fik besøgsholdet oplyst, at alle anbragte – kvinder og mænd – blev visiteret til trusser, uanset om der var konkret anledning til det. Afklædningen fandt sted i detentions forrum, mens den mandlige kommunefoged var til stede.

Kommunefogeden var instrueret i at følge denne fremgangsmåde.

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst, at kommunefogeder i bygder med en detention uden fast politibetjening efter mit tilsynsbesøg nu er instrueret om:

- at visitation altid skal udføres så skånsomt som muligt
- hvorledes visitationen finder sted
- at formålet med visitation primært er at sikre, at den anholdte ikke er i besiddelse af effekter, der kan anvendes til at gøre skade på sig selv eller andre

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

- at formålet med visitation som udgangspunkt kan tilgodeses uden afklædning til trusserne, hvilket kun undtagelsesvist kan finde sted
- at afklædning skal finde sted, hvis personen vurderes selvmordstruet, og hvor det frygtes, at personen vil strangulere sig selv i sit eget tøj
- at visitation, når omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, så vidt muligt alene må foretages af personer af samme køn som den anholdte, og at kommunefogederne derfor så vidt muligt skal tilkalde en kvinde til at visitere kvindelige anholdte.

Det ville fortsat forekomme, at berusere og andre ville blive udsat for visitation foretaget af kommunefogeder af det modsatte køn.

Årsagen var, at det ofte ikke ville være muligt at tilkalde en kvinde til at visitere kvindelige anholdte på grund af de lokale forhold i byggerne. Der var ikke indgået formaliserede lokale aftaler med andre personer om at bistå kommunefogeden ved visitationer. Myndighederne oplyste, at det måske heller ikke er muligt (aftaler med sundhedspersonale) eller hensigtsmæssigt (aftaler med andre civile borgere) at indgå sådanne aftaler.

Reglerne om visitation, herunder problematikken om blufærdighed, vil blive gennemgået på det planlagte uddannelsesforløb i første halvår af 2016. Politimesteren har efterfølgende oplyst mig om, at kursus for kommunefogeder er planlagt til ultimo 2016.

Af dagsbefaling nr. 20 fremgår, at kursus for kommunefogeder bl.a. skal behandle visitationsregler, herunder særlige regler for visitation og observation af modsatte køn.

Min vurdering

Jeg lægger til grund, at praksis i detentionen i Kulusuk om, at alle anbragte blev visiteret til trusser, uanset om der var konkret anledning til det, er ophørt.

Af afsnit 2.3 om visitation af berusede personer (uden for kriminalretsplejen) i dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner hedder det bl.a.:

”Ved visitationen bør der så vidt muligt medvirke to polititjenestemænd til undersøgelse af den berusede.

...

Hvis omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, må denne visitation så vidt muligt alene foretages af personer af samme køn som den tilbageholdte. Er det ikke muligt at gennemføre en sådan visitation inden endelig detentionsanbringelse, foretages foreløbig visitation i overensstemmelse med foranstående. Den berusede undergi-

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

ves herefter et skærpet tilsyn, jfr. nedenfor under afsnit 2.6 indtil den videregående visitation har fundet sted.”

Dagsbefalingens afsnit 3.3 om visitation af personer, der som led i kriminalretsplejen er anholdt som sigtede for kriminelt forhold, henviser til dagsbefalingens afsnit 2.3.

Kommunefogeden visiterer alene

Udgangspunktet efter dagsbefalingen er således, at to polititjenestemænd deltager i visitationer.

Efter myndighedernes oplysninger lægger jeg til grund, at visitationer, f.eks. i detentionen i Kulusuk, normalt foretages af kommunefogeden, uden at andre end den anbragte er til stede, og at dagsbefalingens udgangspunkt derfor normalt fraviges på dette punkt.

Denne praksis, hvorefter visitationer normalt foretages af en person i detentionen i Kulusuk, giver mig ikke grundlag for bemærkninger. Jeg lægger vægt på de særlige grønlandske forhold, der gælder i bl.a. detentionen i Kulusuk.

Visitation af personer af det modsatte køn

Udgangspunktet efter dagsbefalingen er, at en visitation, der kan krænke blufærdigheden, alene foretages af personer af samme køn som den anbragte. Udgangspunktet gælder ”så vidt muligt”.

Det fremgår af sagen, at 10 personer, heraf 8 kvinder og 2 mænd, overnattede i detentionen i Kulusuk i 2012 og 2013. Disse tal kunne tyde på, at der jævnlige er kvinder blandt de personer, som anbringes i detentionen.

Under tilsynsbesøget var der en mandlig kommunefoged i detentionen i Kulusuk.

Ifølge myndighederne vil det fortsat kunne forekomme, at en mandlig kommunefoged på egen hånd visiterer en kvinde, der skal anbringes i detentionen, til trusserne, hvis de konkrete omstændigheder tilsiger det, f.eks. ved selvmordsrisiko.

Af s. 94 i standarderne fra Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur mv. fremgår bl.a. (CPT standards ”Substantive” sections of the CPT’s General Reports, CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2015):

”In this context, the CPT wishes again to emphasise that persons deprived of their liberty should only be searched by staff of the same gender and that any search which requires an inmate to undress should be conducted out of the sight of custodial staff of the opposite gender.”

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Se også Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udgave (2010), s. 219, og Peter Vedel Kessing, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, 3. udgave (2011), s. 201, om kropsvsitation og EMRK, artikel 3. Se desuden Jon Fridrik Kjølbro i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udgave (2010), s. 612, om kropsvsitation og EMRK, artikel 8.

Den generelle praksis om kropsvsitation – hvorefter det ifølge myndighedernes oplysninger fortsat vil kunne forekomme, at en kommunefoged på egen hånd kropsvsiterer en person af det modsatte køn – giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

Jeg lægger vægt på de særlige grønlandske forhold, der bl.a. gælder i detentionen i Kulusuk.

Jeg har her noteret mig oplysningerne om, at reglerne om visitation, herunder problematikken omkring blufærdighed, vil blive gennemgået på uddannelsesforløbet i 2016.

Jeg har også noteret mig, at lederne i politikredsen i Grønland er blevet instrueret i løbende at have dialog med kommunefogederne og i denne forbindelse følge op på kommunefogedernes arbejde, herunder deres håndtering af anholdte i detentionerne. Jeg går ud fra, at denne opfølgning også omfatter visitation.

Desuden går jeg ud fra, at også Politimesteren i Grønland løbende følger praksis om visitation i detentioner uden fast politibetjening – herunder især i tilfælde, hvor en kommunefoged på egen hånd kropsvsiterer en person af det modsatte køn, og sørger for at følge op på denne praksis.

Bistand til visitation

Jeg går ud fra, at lederne i politikredsen i Grønland og/eller Politimesteren i Grønland konkret vil drøfte med de enkelte kommunefogeder, om der er personer af det modsatte køn i bygden, med hvem der – eventuelt med kommunens eller selvstyrets mellemkomst – kan indgås aftaler om begrænset ansættelse til at bistå ved visitationer, der kan krænke blufærdigheden.

5. Uddannelse, instruktion og udrustning af kommunefogeder

Uddannelse og instruktion

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst, at Politimesteren i Grønland med hjemmel i § 62, stk. 2, i retsplejelov for Grønland beskikker kommunefogeder, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed.

Ordringen om kommunefogeder er beskrevet i Rigspolitiets kundgørelse A 02 nr. 58 af 29. juni 2012 om kommunefogeder.

Kommunefogedernes opgaver fremgår af dagsbefaling IV, nr. 1 af 1. marts 1994 om instruks for kommunefogeder og dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner.

Af pkt. 5 i kundgørelsen om kommunefogeder fremgår, at Politimesteren i Grønland tilrettelægger en uddannelse for kommunefogederne, der sikrer, at de får det fornødne kendskab til indholdet af deres opgaver samt deres pligter og rettigheder, herunder særligt i forhold til magtanvendelse, selvforsvar og nødværge.

Myndighederne har oplyst, at der er et udvidet behov for at vejlede, instruere og undervise kommunefogederne i f.eks. dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner.

Politimesteren i Grønland har udarbejdet en vejledning, som beskriver de vigtigste regler for håndteringen af anholdte i detentionerne.

Politimesteren har besluttet at udarbejde en folder på dansk og grønlandsk, der er særligt målrettet kommunefogederne, og som beskriver kommunefogedernes arbejdsopgaver.

Endvidere vil politimesteren vurdere, hvorvidt der er behov for at ajourføre dagsbefalingen om instruks for kommunefogeder.

Efterfølgende har jeg fra politimesteren modtaget dagsbefaling nr. 20 om kommunefogedernes opgaver, uddannelse og udrustning, der ophæver og erstatter dagsbefalingen om instruks for kommunefogeder.

Dagsbefalingen indeholder bl.a. en beskrivelse af kommunefogedernes opgaver, herunder politimæssige og administrative opgaver.

Af dagsbefalingen fremgår, at kommunefogedernes uddannelse består af sidemandsoplæring og deltagelse i kursus for kommunefogeder.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

I dagsbefalingen er der i bilag 1 en vejledning til kommunefogeder.

Politimesteren har besluttet at gennemføre et uddannelsesforløb for kommunefogeder, som forventes afholdt i første halvår af 2016. Politimesteren har efterfølgende oplyst, at planen er at afvikle et undervisningsforløb i form af kursus for kommunefogeder ultimo 2016.

For så vidt angår sidemandsoplæringen af kommunefogeder har myndighederne oplyst, at ikke alle kommunefogeder har gennemgået et sådant forløb.

Politimesteren har derfor besluttet, at sidemandsoplæringen skal planlægges og gennemføres hurtigst muligt.

For at sikre at kommunefogederne modtager sidemandsoplæringen, agter politimesteren at lægge ansvaret for opfølgningen på dette centralt i politimesterembedet.

I dagsbefaling nr. 20 er der beskrevet en procedure for sikring af deltagelse i sidemandsoplæring og kursus for kommunefogeder.

Politimesteren har oplyst, at Grønlands Politi er ved at indfase en samlet vagtcentral i Nuuk, og at alle opkald til politiet efter kontortids ophør vil gå til denne vagtcentral, når den er fuldt implementeret.

De kommunefogeder, hvis region ikke er koblet på vagtcentralen, kan ringe til vagtcentralen for assistance.

Kommunefogederne kan også kontakte de stationer, som bygden hører under.

Ifølge myndighedernes udtalelser er detentionen i Kulusuk allerede nu koblet på vagtcentralen i Nuuk.

Af vejledningen til kommunefogeder, der indgår i dagsbefaling nr. 2 som bilag 1, fremgår, at "[h]vis du ringer til lokalpolitistationen udenfor almindelig åbningstid, vil dit opkald automatisk blive viderestillet til Vagtcentralen".

Der følges op på kommunefogedernes arbejde, når politiet kommer til bygden.

Min vurdering

Jeg har noteret mig myndighedernes oplysninger og beder myndighederne om at underrette mig

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

- om uddannelsesforløbet i form af kursus for kommunefogeder er gennemført, herunder kort om forløbets indhold og varighed
- om alle kommunefogeder har gennemført sidemandsoplæring
- om status for implementering af vagtcentralen i Nuuk.

Udrustning

Myndighedernes oplysninger

For så vidt angår udrustning fremgår det af pkt. 4 i kundgørelsen om kommunefogeder bl.a., at Politimesteren i Grønland fastsætter nærmere bestemmelser om uniforms-, beklædnings- og udrustningsgenstande til kommunefogederne, herunder om kvalitet, udseende, antal og tildeling.

Politimesteren har oplyst, at kommunefogederne skal udrustes med uniform, stav, håndjern og mobiltelefon, og at flere kommunefogeder endnu ikke har modtaget hele udrustningen. Disse kommunefogeder vil snarest få suppleret op med det, de mangler.

Politimesteren har taget skridt til at udarbejde formelle retningslinjer for kommunefogeders udrustning og dermed udnytte bemyndigelsen i kundgørelsens pkt. 4.

Jeg har efterfølgende fra politimesteren fået tilsendt dagsbefaling nr. 20, der indeholder regler om kommunefogeders uniform og udrustning.

Min vurdering

Jeg har noteret mig myndighedernes oplysninger og beder myndighederne om at underrette mig om, hvorvidt alle kommunefogeder har modtaget deres udrustning.

6. Øvrige spørgsmål

Antallet af detentioner uden fast politibetjening

Under tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk fik ombudsmandens besøgshold oplyst, at der også var en detention i Kuummiut, og at forholdene i detentionen i Kuummiut svarede til forholdene i detentionen i Kulusuk.

Detentionen i Kuummiut var ikke nævnt i Politimesteren i Grønlands dagsbefaling nr. 1 af 23. februar 2011 som revideret den 28. juni 2011 om frihedsberøvelse i detentioner. Jeg gik ud fra, at angivelsen af Kulusuk Lufthavn i samme dagsbefaling sigtede til detentionen i Kulusuk.

Jeg bad myndighederne om at oplyse, hvorvidt de kunne bekræfte, at der fandtes en detention i Kuummiut, og at denne detention var i brug. Desuden

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

bad jeg myndighederne oplyse, hvorvidt der var andre detentioner i Grønland, som ikke var nævnt i dagsbefalingen, og som var i brug.

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst, at der i Grønland er 5 detentioner i områder uden fast politibetjening, og disse detentioner lå i Alluitsiup Paa, Narsarsuaq, Kangaatsiaq, Kulusuk og Kuummiut.

Politimesteren i Grønland har oplyst, at han i forbindelse med min henvendelse var blevet opmærksom på, at dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner ikke var retvisende i afsnittet omkring områder (bygder) uden fast politibetjening.

Der findes en detention i bygden Kuummiut, og detentionen i Kulusuk ligger ikke i Kulusuk Lufthavn. Dagsbefalingen vil på disse punkter blive tilrettet.

Desuden har politimesteren bekræftet, at forholdene i detentionen i Kuummiut svarer til forholdene i detentionen i Kulusuk.

Af den dagsbefaling om frihedsberøvelse i detentioner, som Politimesteren i Grønland senest opdaterede den 11. maj 2015, fremgår, at der er detentioner uden fast politibetjening i Alluitsiup Paa, Narsarsuaq Lufthavn, Kangaatsiaq, Kulusuk og Kuummiut.

Derimod fremgår det af den dagsbefaling, som politimesteren sendte mig den 22. august 2016, og som er revideret den 9. juni 2016, at der er en detention i Kulusuk Lufthavn.

Politimesteren har i e-mail af 2. december 2016 oplyst, at der er tale om en beklagelig fejl, og at dagsbefalingen er ændret.

Min vurdering

Jeg lægger til grund, at opregningen af detentioner uden fast politibetjening i dagsbefalingen nu er retvisende.

Transport af detentionsanbragte

Jeg bad myndighederne oplyse, hvorvidt kommunefogeden i Kulusuk fortsat går med eller bærer de personer, der skal anbringes i detentionen, og i bekræftende fald udtale sig om, hvorvidt en sådan transportform kan udgøre et problem f.eks. af sikkerhedsmæssig eller sundhedsmæssig karakter for den person, der skal anbringes i detentionen.

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst, at kommunefogeden i Kulusuk i visse tilfælde fortsat går med eller bærer personer, der skal anbringes i detentionen. Det kan

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

f.eks. være i en situation med en beruser, hvor alternativet ville være at overlade beruseren til sig selv.

I situationer, hvor beruseren under ingen omstændigheder kan gå/stå selv, vil beruseren blive båret af kommunefogeden, eventuelt med assistance fra en anden borger.

Politimesteren vil overveje, om der på kurset for kommunefogeder bør undervises i, hvordan sådanne personer håndteres, herunder i forhold til kommunefogedens fysiske arbejdsmiljø og løfteteknik.

Myndighederne har således ikke oplyst om sikkerheds- eller sundhedsmæssige problemer for f.eks. en beruser, der skal anbringes i detentionen, ved denne transportform.

Min vurdering

Jeg har noteret mig oplysningerne og beder myndighederne om at underrette mig om, hvorvidt håndteringen af berusede personer under transport indgår i det kursus for kommunefogeder, der planlægges gennemført ultimo 2016.

De fysiske forhold

Under tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk fik besøgsholdet oplyst, at anbragte kun havde adgang til toilettet, når kommunefogeden var til stede. Risten til hullet i detentionscellens gulv manglede, så der var blot et firkantet hul i gulvet.

Det var muligt, at anbragte havde tisset i hullet, men det var efter det oplyste i to år ikke konstateret, at de anbragte havde haft fast afføring i hullet.

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst:

- at der er blevet monteret en rist over gulv afløbet
- at kommunefogedens tilstedeværelse i detentionen vil sikre, at de anbragte får adgang til toilet ved behov.

Min vurdering

Jeg har noteret mig oplysningerne og foretager mig ikke mere.

Jeg går ud fra, at Politimesteren i Grønland har sikret sig, at eventuelle tilsvarende problemer i andre grønlandske detentioner også er løst.

Adgang til mad og drikke under detentionsanbringelsen

Besøgsholdet fik oplyst, at de anbragte hverken blev tilbudt mad eller drikke under detentionsanbringelsen.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Myndighedernes oplysninger

Myndighederne har oplyst:

- at detentionsanbragte nu har adgang til drikkevand i forbindelse med anbringelsen
- at Politimesteren i Grønland har sikret sig, at kommunefogeden i bygderne under politistationen Tasiilaq er klar over, at de anbragte ud over vand også skal tilbydes mad.

Det fremgår af dagsbefaling nr. 20, at der i kursus for kommunefogeder særligt skal skabes viden om, at frihedsberøvede har krav på forplejning i form af vand og mad.

Min vurdering

Jeg har noteret mig oplysningerne og foretager mig ikke mere.

Jeg går ud fra, at politimesteren har sikret sig, at eventuelle tilsvarende problemer i andre grønlandske detentioner også er løst.

7. Sammenfatning

På det foreliggende grundlag foretager jeg mig ikke mere i sagen bortset fra at afvente, at Justitsministeriet underretter mig om resultatet af myndighedernes overvejelser om sikkerheden for de personer, som anbringes i de 5 grønlandske detentioner uden fast politibetjening.

Desuden afventer jeg underretning fra myndighederne

- om uddannelsesforløbet i form af kursus for kommunefogeder er gennemført, herunder kort om forløbets indhold og varighed
- om alle kommunefogeder har gennemført sidemandsoplæring
- om status for implementering af vagtcentralen i Nuuk
- om alle kommunefogeder har modtaget deres udrustning
- om håndteringen af berusede personer under transport indgår i det kursus for kommunefogeder, der planlægges gennemført ultimo 2016.

Jeg vil generelt følge op på problemstillingerne i sagen, næste gang jeg besøger detentioner i Grønland.

...

Sagsfremstilling

Den 31. august 2013 besøgte jeg detentionen i Kulusuk. Institut for Menneskerettigheder deltog i tilsynsbesøget. Jeg beskrev forholdene i detentionen under besøget således:

”Af de bilag, som besøgsholdet modtog under tilsynsbesøget, fremgår bl.a., at i alt 12 personer blev anbragt i detentionen i 2012 og 2013, og at 10 personer, heraf 8 kvinder og 2 mænd, overnattede i detentionen.

...

Kommunefogeden havde intet køretøj til transport af personer, der skulle anbringes i detentionen, og på daværende tidspunkt gik han med eller bar de personer, som skulle anbringes i detentionen. Besøgsholdet fik oplyst, at dette udgjorde et arbejdsmiljøproblem. Det er uoplyst, om det også kunne udgøre et problem af f.eks. sikkerhedsmæssig eller sundhedsmæssig karakter for den person, der skulle anbringes i detentionen.

I detentionen var der hverken audiovisuelt udstyr, overvågningskamera med monitor eller et anlæg, hvor anbragte kunne tilkalde kommunefogeden, eller hvor kommunefogeden kunne henvende sig til anbragte. Der var således intet teknisk anlæg i detentionscellen, som gjorde det muligt for detentionsanbragte at tilkalde kommunefogeden ved behov.

Der var i detentionen opsat en brandalarm, som ved brand aktiverede en sirene. Alarmen havde ikke forbindelse til brandvæsenet, kommunefogeden eller andre/andet. Kommunefogeden kunne ikke høre sirenen fra sit hjem i Kulusuk, men i tilfælde af brand kunne naboerne høre sirenen og ville derefter tilkalde kommunefogeden.

Kommunefogeden havde nøglen til detentionen, og der var ikke anbragt en reservenøgle hos f.eks. brandvæsenet.

Alle anbragte – både kvinder og mænd – blev visiteret til trusser, uanset om der var konkret anledning til det. Anbragte overnattede i detentionscellen iført trusser med adgang til tæpper. Afklædningen fandt sted i detentionscellens forrum, mens den mandlige kommunefoged var til stede. Kommunefogeden var blevet instrueret i at følge denne fremgangsmåde.

Anbragte blev låst inde i detentionscellen under anbringelsen og havde kun adgang til toilettet, når kommunefogeden var til stede. Under anbragtes toiletbesøg blev toiletdøren lukket, men ikke låst. Risten til hullet i detentionscellens gulv manglede, så der var blot et firkantet hul i gulvet. Besøgsholdet fik oplyst, at det var muligt, at de anbragte havde tisset i

hullet, men det var efter det oplyste i to år ikke konstateret, at de anbragte havde haft fast afføring i hullet.

De anbragte blev hverken tilbudt mad eller drikke under detentionsanbringelsen. Besøgsholdet fik også oplysninger om, at en person, som var anbragt i detentionen (...), fik en dunk vand, som den anbragte imidlertid ikke havde adgang til under anbringelsen.”

Sagen om tilsynsbesøget blev afsluttet med mit brev af 29. december 2014 til Politimesteren i Grønland.

Samtidig besluttede jeg at udskille opfølgningen og behandlingen af en række spørgsmål – som forelå i sagen om tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk, men muligvis også i andre tilsvarende detentioner uden fast politibetjening – til den foreliggende sag.

De øvrige spørgsmål, som tilsynsbesøget i detentionen i Kulusuk rejste, rettede sig mod forhold, som mine tilsynsbesøg i 2013 i detentioner med fast politibetjening også rejste. Jeg besluttede at udskille opfølgningen af sådanne spørgsmål til en særskilt sag (mit sagsnr. 14/04300).

Samme dag – den 29. december 2014 – bad jeg Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland om at udtale sig i sagen. Jeg gik ud fra, at Politimesteren i Grønland i forbindelse med sin udtalelse sørgede for i relevant omfang at inddrage Politiet i Sermersooq, Lokalstation Tasiilaq. Af mit brev fremgår bl.a.:

”Jeg beder om, at myndighederne udtaler sig om forholdene i detentionen i Kulusuk under tilsynsbesøget.

I den forbindelse beder jeg om, at myndighederne tager stilling til, om forholdene i detentionen rejser spørgsmål i forhold til i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (som også gælder i Grønland, jf. anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention).

4. Under tilsynsbesøget fik besøgsholdet oplyst, at kommunefogedens opgave var at være til stede, afhøre og forklare for den vagthavende.

Jeg anmoder om, at myndighederne nærmere redegør for ordningen med politiets brug af kommunefogeder og for kommunefogeders funktion, opgaver og uddannelse. Jeg sigter navnlig til kommunefogeders løsning af opgaver i forbindelse med frihedsberøvelse af personer i detentioner.

Jeg beder også myndighederne redegøre for eventuelle aktuelle udfordringer ved politiets brug af kommunefogeder og eventuelle iværksatte eller planlagte initiativer i den anledning.

Desuden anmoder jeg om, at myndighederne udtaler sig om, hvorvidt der er et udvidet behov set i forhold til fast politipersonale for at vejlede, instruere og undervise kommunefogeder f.eks. i Politimesteren i Grønlands dagsbefaling nr. 1 af 23. februar 2011 om frihedsberøvelse i detentioner som revideret den 28. juni 2011. Jeg beder i den forbindelse om, at myndighederne redegør for den gældende ordning vedrørende vejledning, instruktion og undervisning af kommunefogeder.

5. Efter besøget i detentionen i Kulusuk orienterede besøgsholdet den 31. august 2013 mundtligt en medarbejder fra Politimesteren i Grønland om de forskellige forhold vedrørende detentionen i Kulusuk, som umiddelbart gav besøgsholdet anledning til overvejelser. En af mine medarbejdere talte også efterfølgende i telefon med denne medarbejder fra Politimesteren i Grønland om forholdene i detentionen i Kulusuk.

I det omfang forholdene i detentionen i Kulusuk og eventuelle andre tilsvarende detentioner i Grønland uden fast polititjenestemand måtte være blevet ændret efter tilsynsbesøget, anmoder jeg Politimesteren i Grønland om at oplyse mig om de konkrete forhold, som er blevet ændret.

6. Under tilsynsbesøgene i detentionen i Tasiilaq og detentionen i Kulusuk fik besøgsholdet oplyst, at der i Tasiilaq-området også var en detention i Kuummiut, og at forholdene i detentionen i Kuummiut svarede til forholdene i detentionen i Kulusuk – bortset fra at færre personer overnattede i detentionen i Kuummiut sammenlignet med detentionen i Kulusuk.

Detentionen i Kuummiut blev således brugt sjældnere end detentionen i Kulusuk.

Af Politimesteren i Grønlands dagsbefaling nr. 1 af 23. februar 2011 om frihedsberøvelse i detentioner som revideret den 28. juni 2011 fremgår af pkt. 2.6 om tilsyn med berusede personer (uden for kriminalretsplejen) bl.a.:

'– Områder (bygder) hvor der ikke er nogen fast polititjenestemand:

I Sydprøven i 5501 Nanortalik lokalstation, Narsarsuaq Lufthavn i 5503 Narsaq lokalstation, Kangaatsiup i 5509 Aasiaat lokalstation og Kulusuk Lufthavn i 5516 Tasiilaq hovedstation skal indsattes i samme omfang og på samme måde som indsatte i detentioner beliggende i byer

med politistation. Tilsynet foretages af reservebetjente, kommunefogeder eller personer, der af Justitsministeriet er tildelt politimyndighed.'

Dagsbefalingens pkt. 3.6 om tilsyn med personer, der som led i kriminalretsplejen er anholdt som sigtede for kriminelt forhold, henviser til pkt. 2.6.

Jeg går ud fra, at angivelsen af Kulusuk Lufthavn i dagsbefalingen sigter til detentionen i Kulusuk.

Detentionen i Kuummiut er således ikke nævnt i dagsbefalingen.

På den baggrund beder jeg myndighederne om at oplyse, hvorvidt myndighederne kan bekræfte, at der findes en detention i Kuummiut, og at denne detention er i brug.

Desuden beder jeg myndighederne om at oplyse, hvorvidt der er andre detentioner i Grønland, som ikke er nævnt i dagsbefalingen, og som er i brug.

I bekræftende fald beder jeg myndighederne om at redegøre nærmere for, i hvilket omfang de pågældende detentioner er i brug, hvem der betjener de pågældende detentioner, og hvordan forholdene generelt er i detentionerne. Vedrørende sidstnævnte sigter jeg navnlig til brandalarm, tilkaldeanlæg, reservenøgle til detentionscelle, adgang for detentionsanbragte til vand, mad og toilet, temperaturforhold, instruktion af den person, der betjener detentionen, visitation, fremstilling for en læge mv. og transport af personer, der skal anbringes i detention."

Af Politimesteren i Grønlands udtalelse af 17. marts 2015 fremgår bl.a.:

"(...) Rejser forholdene i detentionen spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention?

Efter ombudsmandens tilsynsbesøg af detentionen i Kulusuk blev jeg på et møde i Nuuk orienteret om besøgsholdets observationer, ligesom jeg også efterfølgende telefonisk med en medarbejder fra Ombudsmanden drøftede forholdene i detentionen i Kulusuk.

Umiddelbart findes det i den forbindelse relevant at forholde sig til konventionens artikel 3 omkring forbud mod tortur eller underkastelse af umenneskelig eller vanærende behandling.

På baggrund af drøftelserne med Ombudsmanden og endvidere sammenholdt med besøgsholdets notat fra deres tilsynsbesøg af detentionen vil jeg derfor forholde mig til følgende forhold:

- de detentionsanbragtes mulighed for adgang til toilet
- de detentionsanbragtes adgang til/mulighed for mad og drikke
- den visitation, der finder sted i forbindelse med detentionsanbringelsen
- de detentionsanbragtes mulighed for at tilkalde hjælp via et teknisk anlæg i detentionscellen, såfremt der opstår behov herfor.

Grønlands Politi har gennem de senere år – blandt andet foranlediget af Ombudsmandens gennemførte tilsynsbesøg og efterfølgende henstillinger, haft meget fokus på de detentionsanbragtes forhold. Dette har afstedkommet en del ændringer af Dagsbefalingen vedrørende Frihedsberøvelse i detentioner, ligesom det har medført yderligere fokus på detentionsagerne i forbindelse med Politimesterembedets interne tilsynsvirksomhed i politikredsen.

Forud for Ombudsmandens tilsynsbesøg i 2013 har der således været megen fokus på de detentionsanbragtes forhold.

På baggrund af drøftelserne med besøgsholdet, og efter at have overvejet, hvorvidt de konstaterede forhold rejser spørgsmål i relation til Menneskerettighedskonventionen har Grønlands Politi besluttet at implementere følgende initiativer i bygder med en detention uden fast politibetjening:

- i detentioner uden audiovisuelt udstyr, overvågningskamera med monitor eller et anlæg, hvor de anbragte og kommunefogeden kan kommunikere med hinanden 'på distancen', er kommunefogeden instrueret i, at han altid skal opholde sig i detentionsområdet, når der er anholdte til stede i detentionen. Denne ordning vil fortsætte, indtil der på stedet måtte forefindes en teknisk løsning, der på tilfredsstillende vis sikrer den anholdtes mulighed for at kunne kommunikere med kommunefogeden fra detentionen. Mens der er anholdte i detentionen må kommunefogeden således kun forlade detentionen midlertidigt, såfremt en anden politioperativ opgave måtte tilsige det.
- kommunefogeden er orienteret om, at en visitation altid skal udføres så skånsomt som muligt, ligesom han er instrueret i, hvorledes dette finder sted. I denne forbindelse er han instrueret i, at formålet med visitationen primært er at sikre, at den anholdte ikke er i besiddelse af effekter, der kan anvendes til at gøre skade på sig selv eller andre.

- kommunefogederne har modtaget instruktion i, at formålet med visitation som udgangspunkt kan tilgodeses uden fuldstændig afklædning til trusser, og at sidstnævnte således kun undtagelsesvist kan finde sted. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis den anholdte person vurderes selvmordstruet, og hvor det frygtes, at pågældende vil strangulere sig selv i eget tøj. I disse tilfælde vil kommunefogederne netop udsætte sig selv for kritik, hvis afklædning ikke er sket, og den anholdte efterfølgende begår eller forsøger at begå selvmord i forbindelse med opholdet i detentionen.
- når omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, er kommunefogederne instrueret i, at denne så vidt muligt alene må foretages af personer af samme køn, som den anholdte, og at kommunefogederne derfor så vidt muligt skal tilkalde en kvinde til at visitere kvindeligt anholdte. Grundet de lokale forhold i bygderne vil dette dog ofte ikke være muligt.
- at der er indkøbt vand på flasker til de detentioner, hvor der ikke forefindes frisk drikkevand, og at de detentionsanbragte således har adgang til drikkevand i forbindelse med deres detentionsanbringelse.
- Kommunefogederne er instrueret i, at der skal udleveres en ekstra nøgle til detentionen til det lokale bygdebrandvæsen.
- Kommunefogedens tilstedeværelse i detentionen vil endvidere sikre, at de detentionsanbragte får adgang til toilet, hvis behovet herfor opstår.

For nogle år siden konstaterede Grønlands Politi, at der hos kommunefogederne var et uddannelsesmæssigt efterslæb. En del kommunefogeder var gennem tiden blevet ansat uden at blive indført i reglerne omkring magtanvendelse, anholdelse og visitation m.v., og der var derfor behov for at uddanne dem, så de bedre kunne være i stand til at håndtere de arbejdsmæssige opgaver, som ansættelsen aktualiserede.

På denne baggrund blev der udviklet et uddannelsesforløb for kommunefogederne, der blandt andet bestod af et teoretisk modul af en uges varighed. Det teoretiske modul omfattede bl.a. undervisning i retsplejelovent, kriminalloven, magtanvendelse, håndtering af psykisk syge samt de nærmere regler for anholdelse og visitation.

Størstedelen af kommunefogederne i Grønlands Politi gennemførte på denne baggrund i 2012 dette uddannelsesforløb, og ovennævnte initiativer omkring anholdelse og visitation af de anholdte var således allerede

inden Ombudsmandens tilsynsbesøg gennemført i forhold til de fleste af politikredsens kommunefogeder.

Henset til det ovenfor anførte er det min opfattelse, at forholdene i detentionerne uden fast politibetjening ikke rejser spørgsmål i forhold til Menneskerettighedskonventionen.

(...) Kommunefogedernes opgaver m.v. samt politiets brug af kommunefogeder

Omkring politikredsens kommunefogeder kan det generelt oplyses, at der normalt er tale om personer, der på anden vis har beskæftigelse i bygderne, men som herudover beskikkes og aflønnes for hvervet som kommunefoged. Kommunefogederne har derfor som udgangspunkt ikke hvervet som kommunefoged som eneste beskæftigelse.

I forhold til kommunefogedernes arbejde kan det endvidere oplyses, at de udfører deres arbejde i tæt dialog med politiet i den by, som bygden er tilknyttet. Nogle bygder har grundet deres størrelse og kriminalitetsmønster flere kommunefogeder beskikket.

Når hændelser, der nødvendiggør politiets bistand, finder sted i bygderne, kontakter kommunefogederne typisk politiet i den tilhørende by. Dette sker også, når kommunefogederne i øvrigt har spørgsmål til deres arbejde. Ved større politioperative hændelser løses opgaven typisk ved, at politiet i den tilhørende by rykker ud til bygden. Omkring kommunefogedernes uddannelse henvises der til det tidligere anførte.

I Grønland forefindes der 5 detentioner i områder uden fast politibetjening. Der er tale om følgende steder: Sydprøven, Narsarsuaq, Kangatsiaq, Kulusuk og Kuummiut.

Vurderet ud fra det samlede antal anholdelser, som årligt finder sted i Grønlands Politi, finder anholdelser med efterfølgende anbringelse i detentioner uden fast politibetjening kun sted i sjældne tilfælde.

Således skete der i 2014 anholdelse med efterfølgende anbringelse i ovennævnte detentioner i i alt 43 tilfælde.

Konsekvensen af, at politikredsens kommunefogeder kun i sjældne tilfælde foretager anholdelse med efterfølgende detentionsanbringelse af personer, er, at de ikke nødvendigvis opnår den brede og grundlæggende erfaring i håndteringen af anholdte i detentionen, som tilfældet er ved størstedelen af politikredsens politiuddannede medarbejdere.

Dette aktualiserer et udvidet behov for at vejlede, instruere og undervise kommunefogederne i eksempelvis politikredsens gældende dagsbefaling om frihedsberøvelse i detentioner – en dagsbefaling der i øvrigt vurderes som forholdsvis omfattende og med en høj detaljegrad.

Blandt andet derfor blev det efter Ombudsmandens tilsynsbesøg i august 2013 besluttet at udarbejde en kort og mere overskuelig vejledning, der i punktform beskriver de vigtigste regler for håndteringen af anholdte i detentionerne.

Vejledningen er efterfølgende blevet implementeret i hele organisationen, herunder også ved detentionerne i bygder uden politibetjening. Endvidere er politikredsens ledere blevet instrueret i løbende at have dialog med kommunefogederne og i denne forbindelse følge op på kommunefogedernes arbejde, herunder deres håndtering af anholdte i detentionerne.

Vejledningen vedlægges til orientering.

(...) Antallet af detentioner i bygder uden fast politibetjening m.v.:

I forbindelse med Ombudsmandens henvendelse er jeg blevet opmærksom på, at politikredsens dagsbefaling om frihedsberøvelse i detentioner ikke er retvisende i afsnittet omkring områder (bygder) uden fast politibetjening.

Som ovenfor anført forefindes der udover det anførte endvidere en detention i bygden Kuummiut, ligesom det kan oplyses, at detentionen i Kulusuk ikke er beliggende i 'Kulusuk Lufthavn'.

Dagsbefalingen vil på disse punkter blive tilrettet, så den giver et retvisende billede af forholdene.

Som besøgsholdet fik oplyst i forbindelse med tilsynsbesøget, så svarer forholdene i detentionen i Kuummiut til forholdene i detentionen i Kulusuk.”

Af Rigspolitiets udtalelse af 24. marts 2015 fremgår bl.a.:

”Indledningsvis skal det bemærkes, at Rigspolitiet kan tilslutte sig indholdet i udtalelsen fra Grønlands Politi af 17. marts 2015.

Rigspolitiet kan herudover oplyse følgende:

Folketingets Ombudsmand har bl.a. spurgt til anvendelsen af kommunefogeder i Grønland. Rigspolitiet kan oplyse, at ordningen om kommune-

fogeder er beskrevet i Rigspolitiets kundgørelse A 02 nr. 58. Kundgørelsen vedlægges til orientering.

Heraf fremgår bl.a., at Politimesteren i Grønland i medfør af § 62, stk. 2, i lov om rettens pleje i Grønland, beskikker kommunefogeder, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Beskikkelse af kommunefogeder kan ske i bygder, hvor der ikke er stationeret fast politi. En beskikkelse som kommunefoged kan omfatte en eller flere bygder.

Politimesteren i Grønland beslutter, hvor i Grønland der, for at sikre en forsvarlig opgaveløsning, skal være kommunefogeder, herunder om der på grund af en bygds størrelse og den forventede arbejdsbyrde for kommunefogeden er behov for mere end en kommunefoged i bygden.

Politimesteren fastsætter i en dagsbefaling nærmere bestemmelser om kommunefogedernes opgaver.

Politimesteren i Grønland tilrettelægger en uddannelse for kommunefogederne, der sikrer, at de får det fornødne kendskab til indholdet af deres opgaver samt deres pligter og rettigheder, herunder særligt i forhold til magtanvendelse, selvforsvar og nødværge.

...

Rigspolitiet kan i øvrigt oplyse, at det tekniske anlæg, som detentionerne er udstyret med, er et lokalt brandalarmeringsanlæg med et antal røg-detektorer i fællesområdet og detentionscellerne. Ved aktivering af en brandalarm afgives en lyd, og et rødt lyssignal fremtræder udvendig på bygningen. Herudover afgives der et alarmkald til samtlige tændte politiradioer i byen, hvor detentionen er lokaliseret. Alle detentioner er udstyret med et samtaleanlæg, som giver den indsatte mulighed for at kontakte den politibetjent, der har tilsynet med detentionen. Kontakten foregår via politiradioen på en særlig radiokanal, som dækker hele byen. Herudover har politibetjenten mulighed for at aktivere en lyttefunktion i detentionscellen i ca. 10 sekunder. Detentionerne har endvidere videoovervågning af fællesområdet og gangene med monitorering på politistationen og betjentens privatbolig. I bygderne Kangasiaq, Narsarsuq, Alluisup Paa, Kulusuk og Kummiut er der kun etableret et lokalt brandalarmeringsanlæg, og der er således ingen videoovervågning eller radiokontakt.

Rigspolitiet kan i øvrigt oplyse, at det er Rigspolitiet, som varetager service af de tekniske installationer af alle detentionerne i Grønland, bortset fra Nuuk. Dette serviceeftersyn foretages hvert tredje år. Det fremgår af vedlagte oversigt, hvornår de planlagte servicebesøg har fundet og vil

finde sted i perioden 2008 til 2017. Det er et lokalt firma, som servicerer de tekniske installationer i detentionen i Nuuk.”

Politimesteren i Grønland udtalte den 29. april 2015 bl.a.:

”Men hensyn til kommunefogeder, der er ansat efter 2012, så gennemføres der også i forhold til denne personalegruppe en sidemandsoplæring/introduktion til arbejdsopgaverne som kommunefoged. Nogle kommunefogeder får i forbindelse med deres ansættelse mulighed for at komme på et korterevarende ophold ved den lokale politistation, hvor de ligeledes ved sidemandsoplæring introduceres til kommunefogedens normalt forekommende arbejdsopgaver og undervises i eksempelvis magtanvendelse og reglerne for anholdelse.

For så vidt angår kommunefogedbetjeningen i politikredsens bygder kan det oplyses, at der i Kulusuk fortsat er ansat 1 kommunefoged, mens der aktuelt i Kangaatsiaq og i Alluitsup Paa er beskikket henholdsvis 1 og 2 kommunefogeder. I Kuummiut er p.t. ikke ansat nogen kommunefoged.

I Narsarsuaq er der aktuelt ansat 2 reservebetjente, som indenfor den nærmeste fremtid vil blive beskikket som kommunefogeder.”

I brev af 27. maj 2015 udtalte Justitsministeriet bl.a. følgende:

”**2.4.** Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 3 forbyder tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf. Forbuddet er absolut og gælder således uanset offerets adfærd eller handlinger.

Staten skal efter denne bestemmelse sikre, at personer er frihedsberøvede under forhold, som respekterer den menneskelige værdighed, og at frihedsberøvelsen ikke udsætter den frihedsberøvede for overlast eller hårdere vilkår end nødvendigt. Staten skal endvidere sikre, at den frihedsberøvedes helbred og velbefindende er tilstrækkeligt beskyttet.

For at en mishandling falder ind under anvendelsesområdet for EMRK artikel 3, kræves det, at den behandling, som den pågældende har været udsat for, overstiger et vist minimum af intensitet.

Justitsministeriet skal bemærke, at alle frihedsberøvelser skal være i overensstemmelse med EMRK artikel 3, og at detentionsanbringelser derfor – som andre former for frihedsberøvelser – kan rejse spørgsmål i forhold til EMRK. Justitsministeriet finder imidlertid ikke, at der på det foreliggende grundlag skulle være belæg for at antage, at forholdene for de

detentionsanbragte i Kulusuk i sig selv udgør en krænkelse af EMRK artikel 3.

...

I Grønland er der 5 detentioner i områder uden fast politibetjening. De er beliggende i Alluitsup Paa, Narsarsuaq, Kangaatsiaq, Kulusuk og Kuummiut. Der er ansat 2 kommunefogeder i Alluitsup Paa, 2 reservebetjente i Narsarsuaq, 3 kommunefogeder i Kangaatsiaq, 1 kommunefoged i Kulusuk, hvorimod der ikke i øjeblikket er kommunefogedbetjening i Kuummiut.

Politimesteren har endvidere oplyst, at der vurderet ud fra det samlede antal anholdelser i Grønland kun relativt sjældent finder anholdelser sted med efterfølgende anbringelse i detentioner uden fast politibetjening. I 2014 var der 43 anbragte i detentioner uden fast politibetjening, hvoraf en del var domfældte, der på grund af trafikale forhold overnattede i forbindelse med gennemrejse.

Politimesteren har hertil anført, at politikredsens kommunefogeder kun i sjældne tilfælde foretager anholdelse med efterfølgende detentionsanbringelse af personer og dermed ikke kan forventes at opnå en bred og grundlæggende erfaring hermed, hvilket giver et udvidet behov for at vejlede, instruere og undervise kommunefogederne i eksempelvis dagsbefaling nr. 1.

...

På denne baggrund blev der udviklet et uddannelsesforløb for kommunefogeder, der bl.a. består af et teoretisk modul af 1 uges varighed. Det teoretiske modul omfatter bl.a. undervisning i retsplejeloven, kriminalloven, magtanvendelse, håndtering af psykisk syge samt de nærmere regler for anholdelse og visitation.

Størstedelen af kommunefogederne i politikredsen – herunder kommunefogeden i Kulusuk – gennemførte på denne baggrund i 2012 dette uddannelsesforløb.

...

3.5. Justitsministeriet vedlægger til orientering kopi af justitsministerens besvarelser af 31. januar og 30. september 2014 af henholdsvis spørgsmål nr. 17, 18, 85 og 86 (Alm. del) fra Folketingets Grønlandsudvalg.

...

5.2. Politimesteren i Grønland har oplyst, at han bl.a. på baggrund af drøftelserne med ombudsmandens besøgshold har iværksat følgende initiativer i bygder med detention uden fast politibetjening:

- ...
- Kommunefogederne er orienteret om, at formålet med visitation som udgangspunkt kan tilgodeses uden afklædning til trusserne, hvilket kun undtagelsesvist kan finde sted.
- Kommunefogederne er samtidig orienteret om, at såfremt det vurderes, at den indsatte/anholdte person er selvmordstruet, og det frygtes, at pågældende vil strangulere sig selv i sit eget tøj, skal den pågældende afklædes med henblik på at forhindre vedkommende i at begå eller at forsøge at begå selvmord i forbindelse med opholdet i detentionen.
- Når omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, er kommunefogederne instrueret i, at visitation som udgangspunkt skal foretages af personer af samme køn som den indsatte/anholdte. Hvis kommunefogeden ikke er af samme køn som den indsatte/anholdte, skal kommunefogeden, hvis det er muligt, tilkalde en person af samme køn til at foretage visitationen.
- ...

5.3. Politimesteren har bemærket, at kommunefogeders tilstedeværelse i detentionen også vil sikre, at de detentionsanbragte får adgang til et toilet. Supplerende har politimesteren vedrørende detentionen i Kulusuk oplyst, at der vil blive anbragt en rist over hullet i gulvet.

...

Politimesteren har oplyst, at han i forbindelse med ombudsmandens henvendelse er blevet opmærksom på, at politikredsens dagsbefaling skal opdateres, så det fremgår, at der er detentioner uden fast politibetjening i Alluitsup Paa, Narsarsuaq, Kangaatsiaq, Kulusuk og Kuummiut. Politimesteren har på baggrund heraf opdateret dagsbefaling nr. 1 den 11. maj 2015 (vedlagt).”

Den 27. oktober 2015 bad jeg Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland om at udtale sig supplerende i sagen. Jeg gik ud fra, at Politimesteren i Grønland i forbindelse med sin udtalelse sørgede for i relevant omfang at inddrage Politiet i Sermersooq, Lokalstation Tasiilaq. Af mit brev fremgår bl.a.:

”2. Af punkt 2 i Rigspolitichefens kundgørelse om kommunefogeder (kundgørelse A 02 nr. 58) fremgår, at politimesteren i en dagsbefaling fastsætter nærmere bestemmelser om kommunefogedernes opgaver.

Af punkt 4 i samme kundgørelse fremgår, at politimesteren fastsætter nærmere bestemmelser om uniforms-, beklædnings- og udrustningsgenstande til kommunefogederne, herunder om kvalitet, udseende, antal og tildeling.

Jeg anmoder om, at myndighederne oplyser, om politimesteren har udnyttet disse bemyndigelser i kundgørelsen.

Hvis bemyndigelserne er udnyttet, anmoder jeg om at få tilsendt de udstedte regler.

3. Det fremgår af myndighedernes udtalelser, at kommunefogederne udfører deres arbejde i tæt dialog med politiet i den by, som bygden er tilknyttet, at kommunefogederne typisk vil kontakte politiet i den tilhørende by, når hændelser, der nødvendiggør politiets bistand, finder sted i bygden, og at kommunefogederne typisk også kontakter politiet i den tilhørende by, når kommunefogederne i øvrigt har spørgsmål til deres arbejde.

Under tilsynsbesøget i detentionen i Nuuk den 31. august 2013 fik besøgsholdet oplyst, at der i forbindelse med renoveringen af politistationen i Nuuk ville blive etableret en landsdækkende telefoncentral, sådan at alle opkald uden for normal arbejdstid gik til Nuuk. Det betød, at f.eks. et telefonopkald uden for normal arbejdstid fra kommunefogeden i Kulusuk ville blive besvaret af politiet i Nuuk. Besøgsholdet fik oplyst, at formålet med en sådan ordning var at sikre ensartethed.

Jeg anmoder om, at myndighederne oplyser, om der er (planlagt) etableret en sådan landsdækkende telefoncentral, og i bekræftende fald hvilke funktioner telefoncentralen varetager i forhold til kommunefogederne.

Af afsnit 6 i dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner (dagsbefaling nr. 1 af 23. februar 2011 som senest opdateret den 11. maj 2015) fremgår, at regionslederne er ansvarlige for, at retningslinjerne i dagsbefalingen efterleves.

Det fremgår af myndighedernes udtalelser, at politikredsens ledere er blevet instrueret i løbende at have dialog med kommunefogederne og i denne forbindelse følge op på deres arbejde.

På den baggrund anmoder jeg myndighederne om kort at redegøre for politikredsens organisering set i forhold til samarbejdet med kommunefogederne.

4. Det fremgår af udtalelserne, at der er et udvidet behov for at vejlede, instruere og undervise kommunefogederne i eksempelvis dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner.

Det fremgår også, at kommunefogederne er blevet instrueret om ophold i detentionen, mens personer er anbragt i detentionen, om hvordan og med hvilket formål visitation af anbragte udføres, og om udlevering af en nøgle til detentionen.

De nævnte forhold er ikke omtalt i den vejledning om håndtering af anholdte i detentioner, som er udarbejdet efter besøgene i 2013, og som benyttes i alle grønlandske detentioner, herunder også i detentioner uden fast politibetjening.

Jeg bemærker, at jeg er opmærksom på, at dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner indeholder regler om visitation og udlevering af nøgle.

I lyset af det udvidede behov for at vejlede og instruere kommunefogederne anmoder jeg myndighederne om at udtale sig om, hvorvidt der er behov for, at der udarbejdes en (supplerende) vejledning, der er målrettet kommunefogederne.

5. Det fremgår af punkt 5 i Rigspolitichefens kundgørelse om kommunefogeder, at Politimesteren i Grønland tilrettelægger en uddannelse for kommunefogederne, der sikrer, at de får det fornødne kendskab til indholdet af deres opgaver samt deres pligter og rettigheder, herunder særligt i forhold til magtanvendelse, selvforsvar og nødværge.

Det fremgår af myndighedernes udtalelser, at størstedelen af kommunefogederne i Grønlands Politi, herunder kommunefogeden i Kulusuk, i 2012 gennemførte et uddannelsesforløb.

Det fremgår ikke, hvorfor nogle kommunefogeder ikke gennemførte uddannelsesforløbet.

Af udtalelserne fremgår også, at kommunefogeder, der er ansat efter 2012, er sidemandsoplært/introduceret til arbejdsopgaverne som kommunefoged.

Derimod fremgår det ikke, hvilken varighed sidemandsoplæringen/introduktionen efter 2012 har, og om der er krav til, hvilke elementer der skal undervises i.

Af udtalelserne fremgår endvidere, at nogle kommunefogeder i forbindelse med deres ansættelse får mulighed for at komme på et korterevarende ophold ved den lokale politistation, hvor de sidemandsoplæres i kommunefogedens normalt forekommende arbejdsopgaver og undervises i eksempelvis magtanvendelse og reglerne for anholdelse.

Det fremgår ikke, hvor mange kommunefogeder der faktisk kommer på et korterevarende ophold ved den lokale politistation, og hvilken varighed et sådant ophold typisk har.

Jeg har overvejet, om der – henset til det udvidede behov for at undervise kommunefogeder – iværksættes efteruddannelse, herunder genopfriskningsuddannelse, af kommunefogeder.

På denne baggrund anmoder jeg om, at myndighederne redegør nærmere for den gældende uddannelse af kommunefogeder, herunder om uddannelsens indhold og varighed og om eventuel efteruddannelse.

Desuden anmoder jeg om, at myndighederne udtaler sig om, hvorvidt alle kommunefogeder skal gennemføre en uddannelse som kommunefoged, og i givet fald hvordan dette sikres gennemført.

6. Det fremgår af udtalelserne, at kommunefogeden, mens personer er anbragt i detentionen, kun må forlade detentionen midlertidigt, hvis en anden politioperativ opgave tilsiger det.

Jeg anmoder om, at myndighederne redegør for deres overvejelser i forhold til de anbragtes sikkerhed og adgang til toilet, mad og drikke i de situationer, hvor kommunefogeden midlertidigt forlader detentionen for at varetage en anden politioperativ opgave.

7. Myndighederne udtaler sig ikke om transport af personer, der skal anbringes i detention.

Det fremgår af det bilag, som jeg udarbejdede om forholdene i detentionen i Kulusuk under besøget den 31. august 2013, at kommunefogeden i Kulusuk intet køretøj havde til transport af personer, der skulle anbringes i detentionen, og at han på daværende tidspunkt gik med eller bar de personer, der skulle anbringes i detentionen. Besøgsholdet fik oplyst, at dette udgjorde et arbejdsmiljøproblem.

Jeg anmoder om, at myndighederne oplyser, om kommunefogeden i Kulusuk fortsat går med eller bærer de personer, der skal anbringes i detentionen, og i bekræftende fald udtaler sig om, hvorvidt en sådan transport-

form kan udgøre et problem af f.eks. sikkerhedsmæssig eller sundhedsmæssig karakter for den person, der skal anbringes i detentionen.

8. Det fremgår af myndighedernes udtalelser, at kommunefogederne, når omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, er instrueret i, at visitation som udgangspunkt skal foretages af personer af samme køn som den anbragte. Hvis kommunefogeden ikke er af samme køn som den anbragte, skal kommunefogeden, hvis det er muligt, tilkalde en person af samme køn til at foretage visitationen.

Det fremgår af udtalelsen af 17. marts 2015 fra Politimesteren i Grønland, at det grundet de lokale forhold i bygderne ofte ikke vil være muligt for kommunefogederne at tilkalde en kvinde til at visitere kvindeligt anbragte.

Det fremgår af sagen, at 10 personer, heraf 8 kvinder og 2 mænd, overnattede i detentionen i Kulusuk i 2012 og 2013. Under besøget var der en mandlig kommunefoged i Kulusuk.

Jeg anmoder om, at myndighederne oplyser, om der er indgået lokale aftaler, som gør det muligt for kommunefogederne at tilkalde personer af det modsatte køn, hvis der opstår behov for det i forbindelse med en visitation.

I afsnit 2.3 om visitation af berusede personer (uden for kriminalretsplejen) i dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner hedder det bl.a.:

’Ved visitationen bør der så vidt muligt medvirke to polititjenestemænd til undersøgelse af den berusede.

...

Hvis omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, må denne visitation så vidt muligt alene foretages af personer af samme køn som den tilbageholdte. Er det ikke muligt at gennemføre en sådan visitation inden endelig detentionsanbringelse, foretages foreløbig visitation i overensstemmelse med foranstående. Den berusede undergives herefter et skærpet tilsyn, jfr. nedenfor under afsnit 2.6 indtil den videregående visitation har fundet sted.’

Dagsbefalingens afsnit 3.3 om visitation af personer, der som led i kriminalretsplejen er anholdt som sigtede for kriminelt forhold, henviser til dagsbefalingens afsnit 2.3.

Jeg anmoder om, at myndighederne oplyser, hvordan kommunefogeden i en situation, hvor omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, skal forholde sig, hvis det ikke er muligt at tilkalde en person af samme køn som den anbragte til at foretage visitationen.

I den forbindelse anmoder jeg om, at myndighederne oplyser, om kommunefogederne er opmærksomme på fremgangsmåden i en sådan situation, eller om der er behov for instruktion i dette.

9. Myndighederne har oplyst, at en rist vil blive anbragt over hullet i gulvet i detentionen i Kulusuk.

Jeg anmoder myndighederne om at oplyse, om risten er blevet anbragt over hullet.

10. Besøgsholdet fik oplyst, at de anbragte i detentionen i Kulusuk ikke blev tilbudt mad.

Jeg anmoder myndighederne om at oplyse, om dette fortsat er tilfældet, og i givet fald om myndighedernes overvejelser i den forbindelse.”

Af den supplerende udtalelse, som Politimesteren i Grønland afgav den 27. november 2015, fremgår bl.a.:

”Uddannelse og vejledning:

Indledningsvist bemærkes, at det fortsat er min opfattelse, at der er et udvidet behov for (efter-)uddannelse og vejledning af kommunefogederne.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at jeg har besluttet at gennemføre et uddannelsesforløb for kommunefogeder, som forventes afholdt i første halvår af 2016. I den forbindelse vil kommunefogederne blandt andet blive instrueret i visitation, magtanvendelse, selvforsvar og nødværge samt i håndtering af detentionsanbragte, i hvilken forbindelse Dagsbefaling nr. 1 'Frihedsberøvelse i detentioner' vil blive gennemgået i relevant omfang.

Det endelige indhold af undervisningen foreligger endnu ikke, men vil naturligvis skulle overholde retningslinjerne i Rigspolitechefens kundgørelse A 02, nr. 58.

Idet undervisningsmaterialet fra 2012 er gået tabt, er det ikke muligt at redegøre nærmere for indholdet af uddannelsen hidtil ud over, idet der i 2012 blandt andet blev undervist i magtanvendelse, selvforsvar og nødværge.

Aktuelt foregår oplæringen af kommunefogeder som sidemandsoplæring af en uges varighed på en politistation. Det er imidlertid ikke alle kommunefogeder, der har gennemgået et sådant forløb. Jeg har i den anledning besluttet, at sidemandsoplæringen skal planlægges og gennemføres hurtigst muligt.

De nærmere krav til indholdet af sidemandsoplæringen er ikke formelt beskrevet, men tanken er, at kommunefogederne får indblik i sædvanligt forekommende politiforretninger, herunder til eksempel anholdelse. Indholdet af denne del af uddannelsen vil således afhænge af, hvilke hændelser der opstår i de dage, hvor kommunefogeden er på stationen.

Jeg agter fremover at sikre, at kommunefogederne modtager sidemandsoplæringen ved at lægge ansvaret for opfølgningen på, om sidemandsoplæringen faktisk bliver gennemført, centralt i mit embede.

Jeg har desuden besluttet at udarbejde en folder på dansk og grønlandsk, der er særligt målrettet kommunefogederne, og som indeholder en kort beskrivelse af kommunefogedens arbejdsopgaver, herunder i forbindelse med detentionsanbringelser. Tanken er, at folderen skal medsendes allerede i forbindelse med, at den pågældende modtager sin beskikkelse som kommunefoged.

Formel regulering af kommunefogeders opgaver:

Kommunefogedernes opgaver er beskrevet i Dagsbefaling IV, nr. 1 af 1. marts 1994. Dagsbefalingen vedlægges til orientering. Derudover skal kommunefogederne overholde retningslinjerne i Dagsbefaling nr. 1.

I forbindelse med detailplanlægningen af undervisningen af kommunefogederne i 2016, vil jeg vurdere, hvorvidt der er behov for at ajourføre Dagsbefaling IV, nr. 1 af 1. marts 1994.

Kommunefogedernes udrustning:

Kommunefogedernes udrustning er ikke beskrevet i Dagsbefaling IV, nr. 1 af 1. marts 1994. Der findes heller ikke andre skriftlige retningslinjer. Bemyndigelsen i henhold til kundgørelse A 02 nr. 58 er således ikke udnyttet.

Jeg kan oplyse, at der er truffet beslutning om, at kommunefogederne skal udrustes med uniform, stav, håndjern og mobiltelefon. I forbindelse med beskikkelsen skal kommunefogederne have tilsendt en 'basispakke' for så vidt de ikke kan overtage uniform, håndjern etc. fra forgængeren. Jeg har anmodet regionslederne om at oplyse, hvorvidt kommunefogederne er behørigt udrustet i overensstemmelse hermed.

Jeg har i den forbindelse fået oplyst, at flere af kommunefogederne endnu ikke har modtaget hele udrustningen. De pågældende vil få suppleret op med det de mangler snarest.

Jeg kan oplyse, at jeg har taget skridt til, at der udarbejdes formelle retningslinjer for kommunefogeders udrustninger, jf. kundgørelse A 02 nr. 58.

Politiets vagtcentral og kommunefogedernes kontakt til uddannet politipersonale i øvrigt:

Grønlands Politi er i øjeblikket i gang med at indfase en samlet vagtcentral i Nuuk, der skal modtage alle opkald til politiet efter kontortids ophør. Når vagtcentralen er fuldt implementeret, vil alle opkald indgå til vagtcentralen i Nuuk.

Indtil videre er opkald fra borgere og andre i politiregionerne Kujalleq og Sermersooq underlagt vagtcentralen. De sidste to regioner vil blive koblet på, så snart det er muligt.

Kommunefogederne i de øvrige regioner kan dog allerede nu ringe til vagtcentralen i Nuuk for assistance.

Når en kommunefoged kontakter vagtcentralen, bliver vedkommende underlagt instrukser fra lederen af vagtcentralen, der varetager den faglige ledelse af opgaven.

I øvrigt kan kommunefogederne som tidligere nævnt kontakte de stationer, som de respektive bygder henhører under, i hvilken forbindelse de kan modtage vejledning efter behov og også undergives faglig ledelse. Jeg har hverken fundet det hensigtsmæssigt eller fornødent at fastsætte nærmere regler for samarbejdet mellem kommunefogeden og de enkelte politistationer.

Når en borger ringer til politiet fra en bygd, der er underlagt vagtcentralen, sender vagthavende kommunefogeden ud til opgaven, hvis der er anledning til det.

Opfølgning på kommunefogedernes arbejde sker i forbindelse med politiets ankomst til bygden i forbindelse med en konkret hændelse og i anledning af politiets næste planlagte bygdetur. Kommunefogederne indgår desuden i KSO (kollega støtte ordningen).

Detentionsanbragtes sikkerhed, adgang til mad og drikke mv.:

Der kan i sjældne tilfælde opstå situationer, hvor en kommunefoged må forlade detentionen for at løse en anden hastende politimæssig opgave. I de tilfælde skal hensynet til den detentionsanbragte, herunder dennes sikkerhed, vejes op imod hensynet til kommunefogedens tilstedeværelse i forbindelse med den anden opgave. I tilfælde af en alvorlig episode i bygden – for eksempel brand, trusler med skydevåben eller skyderi, vil kommunefogeden naturligvis være nødsaget til at forlade den detentionsanbragte.

Der er ikke mulighed for fjernovervågning via monitor af detentionerne i bygder uden fast politibetjening.

Jeg har sikret mig, at kommunefogeden i bygderne, der hører under politistationen Tasilaq er klar over, at der udover vand også skal tilbydes detentionsanbragte mad.

Vedrørende det specifikke spørgsmål om, hvorvidt kommunefogeden fortsat bærer på personer, der skal anbringes i detentionen i Kulusuk bemærkes, at der i de tilfælde, hvor en person skal bæres, må formodes at være tale om en beruser, hvor alternativet ville være, at den pågældende overlades til sig selv. Såfremt personen under ingen omstændigheder kan gå/stå på sine egen ben, vil den pågældende blive båret eventuelt med assistance fra en anden borger. Spørgsmålet giver mig anledning til at overveje, om der på kurset for kommunefogeder bør undervises i, hvordan sådanne personer håndteres, herunder i forhold til kommunefogedens fysiske arbejdsmiljø.

Tekniske forhold:

Der er blevet monteret en rist over gulvafløbet i detentionen i Kulusuk.

Visitation:

Omkring visitation af personer af det modsatte køn, kan jeg oplyse, at der ikke er indgået formaliserede lokale aftaler med andre. Man kunne forestille sig, at kommunefogeden kunne tilkalde eventuelt tilstedeværende sundhedspersonale i bygden. I så fald er det min opfattelse, at dette vil kræve en konkret aftale med den enkelte sygeplejerske, idet det ikke er sundhedsvæsnets opgave at forestå visitation. Det kan heller ikke udelukkes, at sundhedspersonalet kunne tænkes at have indvendinger imod at deltage i politiarbejde af denne karakter. Det er efter min opfattelse ikke hensigtsmæssigt at tilkalde andre civile borgere – idet det også må antages at kunne opfattes indgribende, at skulle undergive sig visitation af en nabo eller anden bekendt i bygden uden politimyndighed og uden uddannelse i visitation.

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Jeg er opmærksom på, at det derfor fortsat vil forekomme, at berusere og andre vil blive udsat for visitation foretaget af kommunefogeder af det modsatte køn.

Som nævnt ovenfor vil reglerne omkring visitation, herunder problematikken omkring blufærdighed, blive gennemgået på uddannelsesforløbet i 2016.”

Den 3. december 2015 tilsluttede Rigspolitiet sig politimesterens supplerende udtalelse.

Politimesteren i Grønland udtalte sig på ny supplerende den 4. december 2015, og af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Vedrørende organiseringen af kommunefogederne kan jeg oplyse, at disse organisatorisk er placeret i politikredsens Operative Søjle under ledelse af chefpolitiinspektøren. Dette betyder, at kommunefogederne i forbindelse med politiarbejdet har kontakt med og er undergivet instruktion fra lokalpolitistationen i den by, som bygden administrativt henhører under. Alt efter denne politistations størrelse, er lederen enten politiassistent (faglig koordinator) eller politikommissær. Lokalpolitistationen hører organisatorisk til en af politikredsens fire politiregioner, der hver ledes af en politikommissær eller vicepolitiinspektør. Politiregionerne refererer til politimesterembedet, hvor bl.a. chefpolitiinspektøren og politimesteren fysisk er placeret. I de dele af Grønland som er underlagt vagtcentralen i Nuuk (vagtcentralen er under implementering og skal på sigt dække hele Grønland), refererer kommunefogeden uden for almindelig kontortid som udgangspunkt til vagtcentralen på Nuuk Politigård i stedet for den lokale politistation.

Jeg kan i øvrigt henvise til Betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske Retsvæsen, bind 4, kapitel 3.5, for en (delvis historisk) beskrivelse af kommunefogederne i Grønland.

Vedrørende de situationer, hvor en kommunefoged (eller kommunefogeder) er nødsaget til at forlade en frihedsberøvet person i enten bygdedetentionen eller andet sted i bygden, på grund af en anden uopsættelig opgave, kan jeg oplyse, at den frihedsberøvede oftest ikke er under tilsyn og ikke har mulighed for at gå på toilettet under kommunefogedens fravær. Dette fordi, der ikke findes andre personer i bygden denne opgave kan overgives til. Jeg skal samtidig understrege, at en frihedsberøvet person kun må forlades i nødretslignende situationer, hvor ulempe og risiko ved at forlade den frihedsberøvede klart opvejes af formålet med at rykke ud til den anden opståede uopsættelige opgave. Situationer som

BILAG – SAGSFREMSTILLING

disse forekommer efter min opfattelse sjældent, og varigheden af kommunefogedens fravær vil oftest være kortvarig.”

Justitsministeriet udtalte sig supplerende den 16. december 2015 og oplyste, at hverken ministeriet eller Rigspolitiet havde bemærkninger til politimesterens supplerende udtalelser.

Ministeriet udtalte bl.a., at bemyndigelsen i punkt 2 i kundgørelsen om kommunefogeder var udnyttet ved dagsbefalingen om instruks for kommunefogeder og dagsbefalingen om frihedsberøvelse i detentioner. Bemyndigelsen i kundgørelsens punkt 4 var ikke udnyttet, men politimesteren havde taget skridt til at udarbejde retningslinjer for kommunefogeders udrustning og dermed udnytte bemyndigelsen.

I en telefonsamtale den 1. april 2016 oplyste ministeriet en af mine medarbejdere om, at Politimesteren i Grønland var opmærksom på problemstillingen med transport af detentionsanbragte, herunder at kommunefogeden i visse tilfælde fortsat bærer personer, der skal anbringes i detentionen. Politimesteren ville overveje, om der på kurset for kommunefogeder også skulle undervises i løfteteknik.

Politimesteren i Grønland orienterede mig i en e-mail af 22. august 2016 med bilag om tiltag vedrørende kommunefogeder i min sag om opfølgning på tilsynsbesøg i detentioner i Grønland i 2013 (mit sagsnr. 14/04300). Tiltagene har til formål at styrke kommunefogedernes kompetencer, uddannelse og udrustning. Tiltagene består i:

- udarbejdelse af en ny samlet dagsbefaling vedrørende kommunefogeder (dagsbefaling nr. 20 om kommunefogedernes opgaver, uddannelse og udrustning)
- planlægning af en ny kommunefogeduddannelse
- revidering af vejledninger til anholdte og tilbageholdte
- revidering af dagsbefaling nr. 1 om frihedsberøvelse i detentioner for så vidt angår udlevering af vejledningerne til anholdte og tilbageholdte
- udarbejdelse af en vejledning til kommunefogederne, der skal udleveres i forbindelse med beskikkelse (indgår som bilag 1 i dagsbefaling nr. 20).

Af dagsbefaling nr. 20 fremgår, at kommunefogeduddannelsen består af sidemandsoplæring og deltagelse i kursus for kommunefogeder. Politimesteren oplyste, at planen var, at der skulle afvikles undervisningsforløb i form af kursus for kommunefogeder i 2-3 rul ultimo 2016, og at undervisningsmaterialet var under udarbejdelse.